

Nr 65.

Ankom till riksdagens kansli den 14 maj 1929 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående ändrad fridlysningstid för ripa inom Karesuando socken.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 94, av herr *Grapenson m. fl.* har hemställts, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i gällande jaktstadga av den 25 november 1927, att fridlysningstiden för ripa inom Karesuando socken av Norrbottens län måtte fastställas till tiden från och med den 22 mars till och med den 21 september.

Beträffande de skäl, som åberopas till stöd härför, hänvisas till motionen.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtanden från domänstyrelsen och länsstyrelsen i Norrbottens län, vilka jämte ett länsstyrelsens utlåtande bilagt yttrande av landsfiskalen i Karesuando distrikt såsom bilagor fogats till detta utlåtande (bil. 1, 2 och 3).

Före år 1913 tillämpades samma jakttider för skogsfågel, ripa och hare nämligen 21 augusti—15 mars i de båda nordligaste länen samt, med visst undantag, 16 augusti—14 februari i övriga delar av riket. Genom jaktstadgan den 8 november 1912 inträdde dock härutinnan ändrade förhållanden, i det att exempelvis i de fyra nordligaste länen jakttiden för ripa fastställdes till 21 augusti—28 februari och för skogsfågel till 21 augusti—31 december. Med hänsyn till önskvärdheten av överensstämmelse mellan jakttiden för skogsfågel och ripa infördes genom jaktstadgan den 25 november 1927 gemensamma jakttider för dylikt vilt. Sålunda är jakt i nu ifrågavarande avseende tillåten i Norrbottens och Västerbottens län ovan odlingsgränsen, i Jämtlands län ovan skyddskogsgrensens samt i Särna och Idre socknar i Kopparbergs län under tiden 21 augusti—28 februari och i övriga delar av Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län samt i Västernorrlands län under tiden 1 september—31 december. Ripjakten i Karesuando socken, som i sin helhet är belägen ovan odlingsgränsen, börjar alltså den 21 augusti och ej, såsom motionärerna synas hava antagit, den 1 september. Att jakttidens början ovan odlings- och skyddskogsgrensarna fastställdes till den 21 augusti motiverades med att en framflyttning av ripjakten till den 1 september i hög grad skulle försvåra om icke rent av omöjliggöra ripjakten med stående hund, enär i början av september snöfall och hårt väder ofta

Historik.

inträffade i fjälltrakterna. Likaledes framhölls såsom skäl för fastställande därstädes av jakttidens slut till 28 februari att en inskränkning av vinterjakten till årsskiftet alltför mycket skulle minska möjligheten för befolkningen i fjälltrakterna att draga nytta av ripstammen, så mycket mera som fjällbornas ripjakt på allvar toge sin början först fram i januari och februari. Vidkommande ripjakten erinrade särskilt tillkallade sakkunniga, vilka den 15 maj 1922 avgåvo det betänkande, som låg till grund för nu gällande lagstiftning, att denna jakt utgjorde en särdeles viktig inkomstkälla för befolkningen i stora delar av Norrlands fjälltrakter, vare sig den utövades av befolkningen själv eller utarrenderades till sportjägare (sid. 150).

I detta sammanhang kan jämväl omnämnas, att ovanberörda sakkunniga icke ansågo sig böra förorda en av befolkningen inom fjälltrakterna i Vilhelmina och Tärna socknar gjord framställning, att, med hänsyn till i Norge gällande bestämmelser, ripjakten i dessa trakter måtte utsträckas till den 15 mars.

Utskottet.

Förevarande motion avser en ändring av gällande bestämmelser om fridlysning av ripa i så måtto att, beträffande Karesuando socken, en framflyttning skulle äga rum dels av jakttidens början från den 21 augusti till den 22 september, dels ock av jakttidens upphörande från den 28 februari till den 21 mars.

Såsom av den ovan lämnade redogörelsen framgår, har den 21 augusti bibehållits såsom tidpunkt för ripjakts början ovan odlingsgränsen med hänsyn till att jakt efter stående hund av klimatiska skäl eljest icke skulle kunna äga rum. Ifrågavarande jakt bedrivs nästan uteslutande av sportjägare. Vid bestämmande av jakttid läres i första hand vad som kan anses vara förenligt med god jaktvård och befolkningens berättigade intressen böra vara utslagsgivande. Såsom ovanberörda sakkunniga framhållit, tillför emellertid den sportmässigt bedrivna jakten befolkningen icke obetydliga inkomster. Därest enskild markägare ej önskar, att sådan jakt bedrivs å hans mark, står det honom ju fritt att ej upplåta jakträtt. Inom Karesuando socken är kronan ägare till största delen av marken och jakträtten utarrenderas genom länsstyrelsen i Norrbottens län. Inflytande arrendeavgifter tillföras Norrbottens läns lappfond och komma sålunda lappbefolkningen tillgodo. Domänstyrelsen har i sitt utlåtande över förevarande motion anfört, att länsstyrelsen endast i ringa utsträckning meddelade tillstånd till jakt inom Karesuando socken; under år 1928 endast i fyra fall. Det läres alltså ankomma på länsstyrelsen att från olika synpunkter överväga, huruvida och i vilken utsträckning tillstånd till ripjakten å kronans mark bör lämnas. Då emellertid befolkningen icke äger rätt att jaga ripa å kronoparker, kan utskottet icke finna, att ett upphörande av utarrendering av ripjakten å kronoparkerna skulle bereda befolkningen några direkta fördelar i nu ifrågavarande avseenden.

Beträffande det ifrågasatta framflyttandet av tidpunkten för jaktens

upphörande är först att märka, att befolkningen så gott som uteslutande bedriver ripjakt medelst snarning, vilken fångstmetod enligt föreskrift i jaktstadgan icke är tillåten under tid, då hare och skogsfågel äro fridlysta. Såsom länsstyrelsen i Norrbottens län i sitt yttrande i ärendet framhållit, skulle en utsträckning av jakttiden å ripa därför icke bliva till nämnvärt gagn för befolkningen, med mindre att antingen rätt medgäves att vid jakten använda snara eller fridlysningstiden för hare och skogsfågel ändrades. Införandet av dylika ändrade jaktbestämmelser anser sig utskottet icke kunna förorda, utan att utredning föreligger utvisande lämpligheten av sådana åtgärders vidtagande. Motionärerna hava ej heller gjort någon hemställan om ändrade bestämmelser i nu angiven riktning.

Såsom skäl för ifrågavarande utsträckning av jakttiden hava motionärerna anfört, bland annat, att, då enligt finsk lag fridlysningstiden för ripa inträdde först den 22 mars, den svenska lagen obehörigt gynnade finnarna i deras ripfångst. Såsom domänstyrelsen framhållit, kunde emellertid föreskrift, att fridlysningstiden för ripa inom Karesuando socken skulle inträda först den 22 mars, med lika och starkare skäl sägas gynna Karesuando sockenmän i jämförelse med sockenmännen inom exempelvis Jukkasjärvi.

Utskottet håller för sin del före, att en ändring av ripjaktstiden i varje fall knappast kan ifrågasättas beträffande enbart Karesuando socken, då säkerligen likartade förhållanden finnas å andra orter, varifrån alltså med lika berättigande krav på samma åtgärd skulle kunna göras gällande.

Under åberopande av det ovan anförda hemställer utskottet,

att motionen II:94 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 maj 1929.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm*, *Nilsson* i *Kabbarp*, *Andersson* i *Fältenborg*, *Boberg*, *Tjällgren*, *von Stockenström*, *Granath*, *Kropp* och *Karlsson* i *Gillberga*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i *Uppmälby*, *Pettersson* i *Bjälbo*, *Hedlund* i *Häste*, *Sköld*, *Uddenberg*, *Lindgren* och *Pehrsson* i *Bramstorp*.

Bilaga 1.

Till riksdagens jordbruksutskott.

På anhållan av jordbruksutskottet har Kungl. Maj:t den 15 sistlidne februari anbefallt domänstyrelsen till utskottet avgiva yttrande över till utskottet remitterade motionen nr 94 i andra kammaren, vari hemstälts, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i gällande jaktstadga av den 25 november 1927, att fridlysningstiden för ripa inom Karesuando socken av Norrbottens län måtte fastställas till tiden från och med den 22 mars till och med den 21 september.

Domänstyrelsen får i anledning härav anföra följande.

Av motiveringen framgår, att motionens syfte är att bereda befolkningen inom berörda socken möjlighet att under ökad tid på vintern, från och med den 1 till och med den 21 mars, utöva fångst av ripa med snara ävensom att förhindra, det ripbeståndet utsättes för förödelse genom nöjesjägare under gällande jakttids första del på hösten, enär därigenom stort förfång bereddes dem, som senare på året eller vintern kanske helt och hållet hade att leva på sin ripfångst.

Beträffande snaror, flak eller annat dylikt giller, vari nyttigt vilt kan dödas eller lemlästas, får styrelsen framhålla, att genom under skilda tider meddelade stadganden användandet av dessa fångstredskap allt mera begränsats. 1864 års jaktstadga innehöll ej annat förbud för dessa fångstredskaps användande än att de ej finge utsättas under den tid, varunder jakt efter skogsfågel eller hare då var förbjuden. Området för snarfångst begränsades genom en år 1869 utfärdad kungl. kungörelse till Kopparbergs län och de norrländska länen samt genom kungl. kungörelse den 5 juni 1885 till Kopparbergs, Jämtlands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län. Genom jaktstadgan den 8 november 1912 meddelades förbud för användande av snara och andra berörda fångstredskap annorstädes än inom Jämtlands län ovan skyddsskogsgränsen samt i Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker.

Slutligen är i nu gällande stadga om jakt och fridlysning av vissa djurslag förordnat, att dylika fångstredskap icke må begagnas annorstädes än i Jämtlands län ovan skyddsskogsgränsen samt i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker ovan odlingsgränsen och icke heller där under tid, då hare eller skogsfågel är fridlyst. Denna senare tidsbegränsning har i huvudsak alltjämt varit gällande.

Den allt starkare inskränkningen i förevarande fångssätt har trängt sig fram dels ur djurskyddssynpunkt dels med hänsyn till fångstättets förödande verkningar å villebrådsstammen.

Därest, såsom i föreliggande motion föreslagits, jakt efter ripa skulle få fortgå efter utgången av februari till och med den 21 mars, följde ej därmed, att för fångst av ripa finge användas snaror, flak eller annat dylikt giller under tiden från och med den 1 till och med den 21 mars, så framt ej enahanda ntsträckta jakttid stadgades jämväl för annan skogs fångst och hare.

Sådan ändring av 14 § 1 stycket, att berörda fångstredskap finge inom viss ort begagnas endast för fångst av ripa, lärer nämligen ur praktisk synpunkt icke kunna ifrågasättas.

Styrelsen anser det ej heller lämpligt, att tidpunkten för inträdandet av nu gällande fridlysning av hare, järpe, tjäder och orre framflyttas från den 1 till den 22 mars, allra minst för allenast en socken.

Den redan med nuvarande bestämmelser avsevärda svårigheten att, särskilt i nu ifrågakvarande delar av landet, kunna upprätthålla jaktstadgans bestämmelser, torde, därest dylik särbestämmelse bleve stadgad, bliva än större.

Motionärerna hava framhållit, att, då enligt finsk lag fridlysningstiden för ripa inträdde den 22 mars, de svenska stadgandena om ripjakt komme att obehörigt gynna finnarna i deras ripfångst. Domänstyrelsen tillåter sig erinra, att, därest, såsom påyrkats, fridlysningstiden för ripa inom Karesuando socken skulle inträda först den 22 mars, det med lika och än starkare skäl kunde sägas, att därigenom Karesuando sockenmän komme att obehörigt gynnas i deras ripfångst i jämförelse med sockenmännen inom Juckasjärvi. Gränsen mellan Sverige och Finland utgöres av gränsälven, gränsen mellan Karesuando och Juckasjärvi socknar av en på marken svagt markerad linje. Är ripstammen i angivna trakter i stort sett gemensam för Sverige och Finland, lärer den än mera vara gemensam för Karesuando och Juckasjärvi.

Vad beträffar i motionen omförmäld jakt efter ripa på hösten av nöjesjägare får styrelsen framhålla, att jakt å de vidsträckta kronomarkerna inom socknen icke får utövas utan efter tillstånd av länsstyrelsen, och då mot avgift, som kommer lapparna till godo. Jakt å enskild mark är där, likasom annorstädes i riket, förbehållen vederbörande markägare, vilken sålunda äger avgöra vem — nöjesjägare eller annan — som där må jaga.

Länsstyrelsens tillstånd till jakt å kronomark inom Karesuando socken lärer meddelas i endast ringa utsträckning. Enligt uppgift har dylikt tillstånd under år 1928 lämnats i allenast 4 fall. Någon »förödelse» av ripstammen till förfång för ortsborna torde därigenom icke åstadkommas.

Motionärerna hava slutligen anført, att socknens existens i väsentlig grad vilade på vinterns ripfångst. Enligt vad det uppgivits torde den årliga ripfångsten inom Karesuando socken kunna beräknas uppgå till cirka 10,000 fåglar, vilka motsvara ett årligt värde av cirka 4—5,000 kronor.

Under hänvisning till vad härovan anförts, anser domänstyrelsen vägande skäl ej finnas för sådan ändring av gällande fridlysningstid för ripa inom Karesuando socken, som i motionen föreslagits.

Stockholm den 11 mars 1929.

G. KUYLENSTJERNA.

Martin Rasch.

Bilaga 2.

Till riksdagens jordbruksutskott.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt länsstyrelsen att avgiva yttrande över en inom riksdagens andra kammare väckt motion (nr 94) angående ändrad fridlysningstid för ripa inom Karesuando socken får länsstyrelsen äran anföra följande.

Inom Norrbottens län ovan odlingsgränsen — sålunda bland annat inom hela Karesuando socken — börjar jakttiden på ripa redan den 21 augusti eller elva dagar tidigare än inom länet i övrigt. För denna åtskillnad kunna givetvis icke åberopas några biologiska skäl, utan torde det utslutande hava varit hänsyn till den i fjälltrakterna sportmässigt bedrivna jakten för stående hund, som fått vara utslagsgivande vid dessa bestämmelser avfattande. Länsstyrelsen har redan tidigare, när frågan om jakttiderna varit å bane, givit uttryck för den meningen, att sportjakten icke borde på detta sätt beredas någon särställning, och länsstyrelsen hyser alltjämt den uppfattningen, att jakten i fjälltrakterna i första hand bör ordnas med hänsyn till befolkningens berättigade krav på att få tillgodogöra sig de förvärvsmöjligheter, jakten kan erbjuda. Detta gäller alldeles särskilt Karesuando socken, där utkomstmöjligheterna för de bofasta äro synnerligen begränsade och ripfångsten för många utgör kanske det förnämsta näringsfånget.

Det har från fullt vederhäftigt håll vitsordats, att inom Karesuando socken jakten för stående hund under slutet av augusti och förra delen av september är synnerligen förödande för ripbeståndet, emedan kullarna vid denna tid i regel äro föga utvecklade. Då härtill kommer att höstjakten icke är av någon ekonomisk betydelse för bygdens befolkning, synes all anledning vara för handen att utsträcka fridlysningstiden åtminstone till och med den 15 september. Härigenom torde kunna säkerställas en rikligare tillgång på ripa under eftervintern, då den av ortsborna idkade ripfångsten med snara kan bedrivas med bästa ekonomiska utbyte.

Om lämpligheten av att utsträcka jakttiden på våren torde däremot kunna råda en viss tvekan. Inom finska Enontekis, där de klimatiska och biologiska förhållandena torde vara i stort sett enahanda som i Karesuando, är ripjakten visserligen tillåten till och med utgången av mars månad, och någon risk för ripbeståndet torde icke behöva befaras av en något utsträckt jakttid även på svenska sidan. Sant är även, att det för befolkningen skulle betyda en icke ringa fördel att få fortsätta ripfångsten någon tid in i mars. Nu stadgar emellertid 14 § jaktstadgan, att snara som fångstredskap icke får användas under tid, då hare eller skogsfågel är fridlyst. Då vid den i förvärvssyfte bedrivna ripjakten företrädesvis användes snara, skulle en utsträckning av jakttiden å ripa icke bliva till nämnvärt gagn för befolkningen, för så vitt icke samtidigt kunde medgivas rätt att vid jakten använda snara. Med hänsyn till den ringa förekomsten av hare och skogsfågel å ripmarkerna torde ett sådant medgivande icke behöva möta några större betänkligheter. En annan och måhända lämpligare utväg vore att utsträcka jakttiden även för hare och skogsfågel. I ena som andra fallet torde emellertid jakttiden icke böra utsträckas längre än till och med den 15 mars.

Ett från landsfiskalen i Karesuando distrikt infordrat yttrande i ärendet bifogas härjämte.

Luleå i landskansliet den 7 mars 1929.

A. B. GÄRDE.

Arvid Lidén.

Bilaga 3.

Till länsstyrelsen i Norrbottens län.

I länsstyrelsens bilagda resolution, nummer D. 31/8, av den 18 innevarande februari anmodad avgiva yttrande rörande ifrågasatt lagändring beträffande fridlysningstiden för ripa inom Karesuando socken får jag, med återställande av remisshandlingarna i ärendet, vördsamt anföra följande:

Bland de olika sätt, som användas vid jakt å ripa, torde jakt med hjälp av hund under den första hälften av september månad utan tvivel vara mest förödande för ripbeståndet. Vid denna tid äro de under året utkläckta riporna föga utvecklade och »trycka» de (även de äldre) så hårt att man kan riskera att trampa på dem, innan de flyga. En jägare med en god fågelhund kan under denna tid på endast en dag medhinna att förstöra samtliga ripkullar på avsevärda områden. Vid tiden den 15—21 september börja emellertid riporna att »plocka sig», det vill säga så småningom ändra färg, och då äro de tämligen skygga, varför från och med denna tid icke gärna något massdödande kan komma ifråga, icke ens med de bäst dresse-rade hundar.

Av detta skäl och icke minst därför att de skjutna riporna på grund av ortens isolerade läge under den första hälften av september månad ofta bliva skämda, innan de hinna avsättas eller förbrukas, synes det mig lämpligt att fridlysningstidens slut framflyttades *till den 15, eventuellt den 21 september*, ehuru fridlysningstiden för ripa i Finland utgår den 1 i samma månad.

Nybyggarnas utkomstmöjligheter inom härvarande kommun äro så ytterligt begränsade, att befolkningens önskan att få fridlysningstidens början för ripa framflyttad till den 22 mars kan anses väl motiverad. De mest välgående skälen för en sådan åtgärd hava redan angivits i riksdagsmotionen. Enär mörker med flera omständigheter lägga hinder i vägen, kan ripfångst av nämnvärd omfattning icke börja äga rum förrän i slutet av januari månad och pågå till den 1 mars, då fridlysningstiden inträder, och äro de flesta av nybyggarna under den övriga delen av de långa vintrarna arbetslösa, utan att, såsom i många andra kommuner, vara begåvade med olika slag av nödhjulsarbeten. Emellertid kan ripfångsten ännu i februari månad bedrivas endast under svåra förhållanden. Vintern är då vanligen mycket sträng och den enda bostad, fångstmannen har att tillgå inom jaktmarkerna, utgöres på sin höjd av en bristfällig torvkåta, i vilken han har att bo oavbrutet under flera veckors tid med risk att ådraga sig svåra sjukdomar. Under mars månad är dock klimatet något lämpligare för vistelse i fjällen.

I slutet av februari samt i mars äro visserligen riporna berövade en del av sitt naturliga skydd, emedan de då vid solsken förete en svagt violett färgskiftning, men icke heller denna omständighet torde föranleda något massdödande av fåglarna, då det vanliga fångstsättet är utsättande av snaror och hund icke gärna kan användas under denna årstid.

Den ifrågasatta lagändringen skulle, enligt vad jag kan förstå, icke heller föranleda någon större svårighet vid undersökning och beivran av förseelser mot kungl. jaktstadgan. Om ripor, som under olovlig tid fångats inom

andra orter, i mars månad på ett eller annat sätt infördes till Karesuando för stämpling skulle detta sannolikt snart nog komma till polismyndighetens kännedom. Det torde för närvarande vara minst lika svårt att upptäcka och beivra dylika förseelser, då tidsskillnad förefinnes beträffande fridlysningstidens början på våren mellan Sverige å ena samt Finland och Norge å andra sidan.

Om en lagändring kommer till stånd i den riktning herrar motionärer angivit, mot vilket jag icke har någonting att erinra, skulle det för kontrollens skull vara ändamålsenligt att i kungl. jaktstadgan intoges en uttrycklig bestämmelse därom, att villebråd, som fångats i ett visst polisdistrikt, icke finge stämplas av polismyndighet i annat distrikt, sedan fridlysnings-tid inträtt i någotdera av distrikten. De nuvarande bestämmelserna härom torde ofta nog tolkas så att vederbörande, som äro bosatta i utkanterna av landsfiskalsdistrikten, av bekvämlighetsskäl få anmäla villebråd för stämpling hos polismyndighet i angränsande distrikt eller i avsättningsorten, vilken senare polismyndighet icke kan veta, *huruvida vederbörande gjort sig känd för att idka olaga jakt.*

Karesuando i landsfiskalskontoret den 23 februari 1929.

CARL E. JANSSON.
